

Наталія Геннадіївна СЛОБОДЯН

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту,
Національний університет харчових технологій
E-mail: jasmine75@ukr.net

**АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ
УМОВАХ: МЕТОДОЛОГІЯ І ПРАКТИКА**

Слободян, Н. Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика [Текст] / Наталія Геннадіївна Слободян // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 18. – № 2. – С. 239-245. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. У статті узагальнено методичний інструментарій аналізу фінансового стану підприємства та його використання з метою ретроспективного, поточного та перспективного досліджень.

Мета. Метою статті є визначення основних методичних прийомів оцінки фінансового стану взагалі та фінансової стійкості зокрема, обґрунтування системи показників оцінки фінансової стійкості на основі нових форм фінансової звітності; систематизація інформації про основні проблеми, які виникають у процесі аналізу фінансового стану вітчизняних підприємств у сучасних умовах, визначення основних напрямів їх вирішення.

Результати. У статті обґрунтовано застосування показників фінансової стійкості та платоспроможності як основних індикаторів фінансового благополуччя підприємства. Окреслено основні завдання аналізу фінансової стійкості та платоспроможності підприємства та систему факторів, які впливають на фінансовий стан.

Наведено економічний зміст та алгоритм розрахунку фінансових коефіцієнтів на основі нової форми балансу. Визначено типи фінансової стійкості та їх характеристики. На прикладі варіантів структури капіталу розраховано показники фінансового левериджу та фінансової стійкості. Запропоновано варіант залучення коштів без порушення стійкості фінансового стану. З метою перспективного аналізу фінансового стану підприємства та оцінювання фінансової стійкості запропоновано використання методики складання проєктованих фінансових звітів на основі прогнозування фінансово-господарської діяльності.

Визначено основні об'єктивні умови стабілізації фінансової стійкості підприємства, виходу з кризового фінансового стану: збільшення частки власних оборотних коштів в оборотних активах; додаткове залучення позикових коштів за умови позитивного ефекту фінансового левериджу; зниження залишків товарно-матеріальних цінностей шляхом реалізації запасів, які не використовуються у виробництві.

Ключові слова: фінансовий стан; фінансова стійкість; платоспроможність; фінансовий леверидж; прогноз; проєктовані звіти.

ANALYSIS AND FORECASTING OF FINANCIAL SUSTAINABILITY OF ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS: METHODOLOGY AND PRACTICE

Abstract

Introduction. The article summarizes the methodological tools of financial analysis of the enterprise and its use with the aim of the retrospective, current and future research.

Purpose. The article aims to determine the main methods to assess the financial state in general and financial sustainability in particular; to study the system of indicators to measure the financial sustainability through new forms of financial reporting; to systematize the information about the main issues that arise in the process of analyzing the financial situation of domestic enterprises in modern conditions; to identify the key areas of their solution.

Results. In the article it has been grounded the use of indicators of financial stability and solvency as key indicators of financial well-being of the company. The basic tasks of analyzing the financial stability and solvency of the company and the system of factors that affect the financial state are determined.

It has been analysed the economic content and algorithm of financial ratios calculation which is based on a new form of balance. Types of financial stability and their characteristics are determined. On the example of capital structure variants the indicators of financial leverage and financial stability have been calculated. The variant of raising funds without violation of the stability of financial condition is proposed. In order to analyze prospective financial condition of the company and assessment of financial stability it has been offered to use the techniques of compilation of projected financial statements on the basis of forecasting of financial and economic activity.

The main objective conditions to stabilize the financial sustainability of the company, exit from financial crisis condition have been determined. They are as the following ones: the increase of the share of own current assets in current assets; the additional attraction of borrowed funds on condition of positive effect of financial leverage; the reduction of residues of inventory items by implementing stocks that are not used in production.

Keywords: financial condition; financial sustainability; solvency; financial leverage; forecast; projected financial statements.

JEL classification: G300, G320

Вступ

Питання аналізу фінансового стану підприємств досліджують у своїх працях зарубіжні та вітчизняні науковці і практики. Серед них варто назвати: М. І. Баканова, І. Т. Балабанова, Л. Бернштейна, А. Гроппелі, А. І. Даниленка, І. В. Зятковського, В. М. Івахненко, Т. Карлін, В. В. Ковальова, О. Г. Мендрул, Д. С. Молякова, Є. В. Негашева, Е. Нікбахта, О. В. Павловську, В. П. Привалова, Н. О. Русак, В. А. Русак, В. М. Родіонову, Г. В. Савицьку, Р. С. Сайфуліна, О. О. Терещенка, Е. Хелферта, М. Г. Чумаченка, А. Д. Шеремета та інших. Не применшуючи внесок вказаних дослідників у вирішення проблем аналізу фінансового стану підприємств, варто зазначити, що все ще не вирішеними залишаються питання методики оцінки показників фінансового стану на основі форм фінансової звітності, адаптації застосування закордонних методик аналізу для вітчизняних підприємств, ідентифікації факторів впливу на показники фінансового стану, необхідності врахування галузевих особливостей щодо формування методик фінансового аналізу діяльності промислового підприємства та прогнозування його фінансового стану. Усе це вказує на потребу подальших досліджень.

Мета статті

Метою статті є узагальнення основних методичних способів оцінки фінансового стану взагалі та фінансової стійкості зокрема, використання вертикального та горизонтального аналізу коштів підприємства та джерел їх утворення, обґрунтування системи показників оцінки фінансової стійкості та алгоритми їх розрахунку на основі нових форм фінансової звітності; систематизація інформації про основні проблеми, які виникають у процесі аналізу фінансового стану вітчизняних підприємств, визначення основних напрямів їх вирішення.

Про стійкий фінансовий стан підприємства свідчить його спроможність вчасно розраховуватись з поточною заборгованістю, підтримувати платоспроможність у несприятливих обставинах, збільшувати обсяги реалізації та отримувати прибуток. Фінансова стійкість забезпечує стабільну платоспроможність на перспективу, в основі якої лежить збалансованість активів і пасивів, доходів і витрат та грошових потоків. Фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється; що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах припустимого рівня ризику [4, с. 486].

Оцінювання фінансової стійкості підприємства передбачає проведення об'єктивного аналізу величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі його фінансової стабільності і незалежності, а також аналізу відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності.

На фінансову стійкість підприємства впливають такі фактори: стан підприємства на товарному ринку; конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг); ділова репутація підприємства; залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів; наявність неплатоспроможних дебіторів; ефективність господарських і фінансових операцій.

Суттєво впливають на підприємство взагалі й фінансову стійкість зокрема зовнішні фактори: економічні умови господарювання; політична стабільність; розвиток техніки і технології; платоспроможний попит споживачів; економічна і фінансово-кредитна законодавча база; соціальна і екологічна ситуація в суспільстві; податкова політика; рівень конкурентної боротьби; розвиток фінансового і страхового ринку [1, с. 278].

Фінансова стійкість є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами підприємства та завдяки ефективному їх використанню сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції.

Основною умовою забезпечення фінансової стійкості підприємства є формування достатніх обсягів коштів, які дають змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розраховатися з працівниками, кредиторами, постачальниками. Іншими словами, підприємство буде фінансово стійким, якщо величина його вхідних грошових потоків від операційної діяльності перевищуватиме вихідні. Виходячи з наведеного, можна зробити висновок, що одним з важливих компонентів фінансової стійкості є наявність необхідної кількості фінансових ресурсів, які можна сформувати лише за умови ефективної роботи підприємства та отримання прибутку, що неможливо без застосування управлінських рішень [3, с. 276-277].

На фінансову стійкість підприємств істотно впливає фаза економічного циклу, в якій перебуває економіка держави. У період кризи існує відставання темпів реалізації продукції від темпів її виробництва, що спостерігається сьогодні в Україні. Зменшуються інвестиції в товарні запаси, що ще більше скорочує збут. Зменшуються також і доходи суб'єктів господарської діяльності, падають обсяги прибутку. Все це зумовлює зниження ліквідності підприємств, їхньої платоспроможності та формує передумови для масових банкрутств.

Основними завданнями аналізу рівня фінансової стійкості підприємства є: аналіз складу і розміщення активів господарського суб'єкта; дослідження динаміки і структури джерел фінансових ресурсів; визначення рівня забезпечення власними оборотними коштами; аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості; оцінка рівня платоспроможності.

Аналіз складу і розміщення активів господарського суб'єкта проводиться на основі таблиці порівняльно-аналітичного балансу за статтями активів за допомогою методів вертикального (структурного) та горизонтального (динамічного) аналізу.

Досягнення стійкого фінансового стану можливе за достатності власного капіталу, при ефективному використанні активів, достатньому рівні рентабельності з урахуванням операційного і фінансового ризиків, при достатній ліквідності, стабільних доходах і широких можливостях залучення позикових коштів. Для забезпечення фінансової стійкості у підприємства має бути гнучка структура капіталу, вміння організувати його рух у такий спосіб, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності і створення умов для самофінансування.

У практиці аналізу фінансової стійкості використовують головним чином відносні показники-коефіцієнти (раціональний аналіз), які можна порівнювати:

- із загальноприйнятими “нормами” для оцінювання ступеня ризику і прогнозування можливості банкрутства;
- з аналогічними даними інших підприємств, що дає змогу виявити сильні й слабкі аспекти діяльності та можливості;
- з даними за попередні роки для дослідження тенденцій поліпшення або погіршення

Стійкість фінансового стану підприємства залежить від оптимальної структури джерел капіталу (від співвідношення власних і позикових коштів), від структури активів підприємства і насамперед від співвідношення основних і оборотних коштів, а також від рівноваги активів і пасивів підприємства за функціональною ознакою. Коефіцієнти, які характеризують фінансову стійкість підприємства та алгоритми їх розрахунку на основі нової форми балансу, наведено в таблиці 1.

Нормативне значення показника фінансової стійкості рекомендоване більшістю методик на рівні не менше 1. Перевищення власних коштів над позиченими або їх тотожність означає, що підприємство має достатній запас фінансової стійкості та відносної незалежності від зовнішніх фінансових джерел. На нашу думку, такий рівень показника є рекомендованим для підприємств в умовах розвиненої сталої економіки, але при кризовому її стані – завищений. Як показали дослідження за 2012-2013 рр., фінансова стійкість підприємств ПАТ «Київхліб» була в діапазоні 0,35-0,7. При залученні та використанні довгострокових кредитів стійкість та незалежність підприємства не задовольняє нормативів. Наприклад, дочірнє підприємство ПрАТ «Оболонь» «Пивоварня Зіберта» мало показник фінансової стійкості 0,35-0,43. В умовах фінансово-економічної кризи коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, як показує практичний досвід, можливий на рівні 0,7-0,8; а при залученні довгострокових кредитів – 0,5.

Таблиця 1. Зміст та розрахунок коефіцієнтів, які характеризують фінансову стійкість

Назва показника	Зміст	Розрахунок на основі балансу
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії, концентрації власного капіталу), Кфн	Показує частку власного капіталу у загальній сумі джерел коштів (валюти балансу)	$K_{фн} = \frac{p.1495}{p.1900}$
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу, Кпк	Показує частку позикового капіталу у загальній сумі джерел коштів (валюти балансу)	$K_{пк} = \frac{p.1595 + p.1695}{p.1900}$
Коефіцієнт фінансової залежності, Кфз	Показує, яка сума коштів припадає на одиницю власного капіталу, обернений до Кфн	$K_{фз} = \frac{p.1900}{p.1495}$
Коефіцієнт концентрації поточної заборгованості, Кпз	Показує, яку частину активів сформовано за рахунок поточних зобов'язань	$K_{пз} = \frac{p.1695}{p.1300}$
Коефіцієнт фінансової стійкості (забезпечення загальної заборгованості власним капіталом), Кфс	Показує співвідношення власного і залученого капіталу	$K_{фс} = \frac{p.1495}{p.1595 + p.1695}$
Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику), Кфл	Показує співвідношення залученого і власного капіталу, обернений до Кфс	$K_{фл} = \frac{p.1595 + p.1695}{p.1495}$
Коефіцієнт забезпечення запасів власним капіталом, Кзз	Характеризує суму власного оборотного капіталу на одиницю запасів	$K_{зз} = \frac{p.1195 - p.1695}{p.1100}$
Коефіцієнт маневровості оборотних активів, Кма	Характеризує суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю оборотних активів	$K_{ма} = \frac{p.1195 - p.1695}{p.1195}$
Коефіцієнт маневровості власного капіталу, Кмвк	Характеризує суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю власного капіталу	$K_{мвк} = \frac{p.1195 - p.1695}{p.1495}$
Коефіцієнт маневровості позикового капіталу, Кмпк	Характеризує суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю позикового капіталу	$K_{мпк} = \frac{p.1195 - p.1695}{p.1595 + p.1695}$

Важливою характеристикою стійкого фінансового стану є коефіцієнт маневровості $K_{ман}$. Він показує, яка частка власних оборотних коштів підприємства перебуває в мобільній формі, що дає змогу вільніше маневрувати цими коштами. Нормативне значення цього показника не менше 0,2, а його від'ємне значення вказує на незабезпеченість підприємства власними оборотними коштами.

Одним із важливих показників стійкості фінансового стану підприємства є коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними джерелами їх формування $K_{заб}$, який дорівнює відношенню суми власних оборотних і довгострокових позикових коштів до вартості запасів і витрат. Нормальна межа цього показника становить $K_{заб} > 0,6 - 0,8$.

Аналіз фінансової стійкості може бути доповнений детальним аналізом забезпеченості і ефективності використання оборотних коштів підприємства за їх видами, зокрема виробничих запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів.

У процесі аналізу фінансової стійкості підприємства необхідно проаналізувати дебіторську заборгованість, установити її склад і структуру за термінами виникнення, виявити: нормальна вона чи не виправдана. На фінансову стійкість підприємства впливає не сама по собі наявність дебіторської заборгованості, а її розмір, рух і форма.

Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства взаємопов'язані. Фінансова стійкість забезпечує стабільну платоспроможність на перспективу, в основі якої лежить збалансованість активів і пасивів, доходів і витрат та грошових потоків, тому наступним етапом аналізу фінансової стійкості підприємства є оцінка платоспроможності.

Для оцінки типу фінансової стійкості на основі абсолютних показників розглянемо можливі варіанти фінансового стану на прикладі певного умовного підприємства (таблиця 2).

Таблиця 2. Аналіз стійкості фінансового стану

Показник	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Зміна за період
1. Джерела власних засобів	3802	6719	+2917
2. Основні засоби	2130	5093	+2963
3. Наявність власних оборотних засобів (ряд. 1 – ряд. 2)	1672	1626	-46
4. Довгострокові кредити і позичкові засоби	220	300	+80
5. Наявність власних засобів і довгострокових позичкових джерел формування запасів і витрат (ряд. 3 + ряд. 4)	1892	1926	+34
6. Короткострокові кредити і позичкові засоби	120	190	+70
7. Загальна величина основних джерел формування запасів (ряд. 5 + ряд. 6)	2012	2116	+104
8. Загальна величина запасів	1730	1988	+258
9. Надлишок (+) або недостатність (-) власних оборотних засобів (ряд. 3 – ряд. 8)	-58	-365	-307
10. Надлишок (+) або недостатність (-) власних і довгострокових позичкових джерел формування запасів і витрат (ряд. 5 – ряд. 8)	+162	-62	+100
11. Надлишок (+) або недостатність (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат (ряд. 7 - ряд. 8)	+282	+128	-154
12. Тривимірний показник фінансової ситуації (ряд. 9, ряд. 10, ряд. 11)	(0,1,1) (нормальна стійкість)	(0,0,1) (нестійке фінансове становище)	×

Дані таблиці 2 свідчать, що фінансовий стан підприємства поки що є стійким, проте в кінці року спостерігається зниження показників фінансової стійкості. Підприємство ще буде певний час існувати, тому що величина частки короткострокових кредитів, що використовуються для формування запасів і витрат (ряд. 6 – ряд. 11) [120 – (+282)] на початок року і [190 – (+128)] на кінець року, не перевищує рівня виробничих запасів і готової продукції (відповідно 150 тис. грн на початок періоду і 450 тис. грн на кінець періоду та 20 тис. грн на початок періоду і 78 тис. грн на кінець періоду). Але наприкінці року підприємству почне бракувати власних оборотних засобів, довгострокових позичкових джерел (ряд. 9 і ряд. 10) і спостерігатиметься зниження загальної величини основних джерел формування запасів і витрат (ряд. 11). Якщо ця тенденція триватиме, то підприємство не виживе.

Стабілізуючими методами в цій ситуації можуть бути: реалізація надлишкових запасів товарно-матеріальних цінностей, збільшення джерел власних засобів, додаткове залучення довгострокових і позичкових засобів.

Стратегія управління фінансовою стійкістю має відповідати вимогам антикризового управління фінансами підприємства і передбачати раціоналізацію обігу обігових засобів та оптимізацію структури джерел їх фінансування; забезпечення своєчасного оновлення необоротних активів і високу ефективність їх використання; забезпечення необхідного рівня самофінансування свого виробничого

розвитку за рахунок прибутку, оптимізації податкових платежів, забезпечення найефективніших умов і форм залучення позикових коштів відповідно до потреб підприємства [2, с. 24-26].

Показником, оберненим до коефіцієнта фінансової стійкості, є фінансовий леверидж (фінансовий важіль), який використовують з метою обґрунтування варіантів структури капіталу (таблиця 3). Використання залучених коштів підвищує рентабельність власного капіталу, але не повинно погіршувати фінансову стійкість і платоспроможність підприємства.

Таким чином, розрахунки показують, що при залученні коштів рентабельність власного капіталу підвищується на 1 % у другому варіанті та 4,1 % у третьому, що є більш привабливим. Розрахунковий коефіцієнт фінансової стійкості становить 1, отже, залучення коштів не порушує стійкість фінансового стану.

Зміна ситуації на макрорівні та на фінансовому ринку спричиняє коригування як фінансової, так і загальної стратегії розвитку підприємства викликає об'єктивну необхідність визначення перспективних фінансових можливостей та тенденцій розвитку фінансового стану підприємства.

Таблиця 3. Прогнозування впливу фінансового левериджу та фінансової стійкості

№ рядка	Показники та алгоритми їх розрахунків	Варіанти структур капіталу		
		I	II	III
1	Сума функціонуючого капіталу у прогностичному періоді	5000	5000	5000
2	Сума власного капіталу	5000	4000	2500
3	Сума залученого капіталу	–	1000	2500
4	Сума прибутку	1250	1250	1250
5	Рівень дохідності активів	0,25	0,25	0,25
6	Рівень відсотків за кредит	0,2	0,2	0,2
7	Сума відсотків за кредит (р. 3 • р. 6)	–	200	500
8	Сума прибутку за вирахуванням суми відсотків за кредит (р. 4 – р. 7)	1250	1050	750
9	Рівень податку на прибуток	0,18	0,18	0,18
10	Сума податку на прибуток (р. 8 • р. 9)	225	189	135
11	Сума прибутку за вирахуванням податку (р. 8-р. 10)	1025	861	615
12	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (р. 11 : р. 2)	0,205	0,215	0,246
13	Вплив фінансового левериджу	–	0,01	0,041
14	Коефіцієнт фінансової стійкості (р. 2:р. 3)	–	4,0	1,0

Основою фінансового прогнозування є узагальнення та аналіз наявної інформації з наступним моделюванням і врахуванням факторів можливих варіантів розвитку ситуації та фінансових показників. Методи та способи прогнозування мають бути достатньо динамічними для того, щоб своєчасно взяти до уваги ці зміни. Результатом фінансового прогнозування є розробка трьох основних документів: прогнозу звіту про прибутки та збитки; прогнозу руху грошових коштів (баланс грошових потоків) та прогнозу балансу активів та пасивів підприємства. Наведені джерела є інформаційною базою для розрахунку прогнозних показників фінансового стану підприємства.

Проектовані звіти фактично відображають уявлення топ-менеджерів про те, яким чином підприємство буде функціонувати у майбутньому з урахуванням можливих змін в економічних, соціальних, політичних, правових і конкурентних реаліях. Для аналітиків, які безпосередньо займаються підготовкою стратегічної фінансової інформації для підтримки прийняття рішень, важливим аспектом професійної підготовки є володіння базовим інструментарієм створення, обробки та аналізу проєктованих фінансових звітів в умовах невизначеності. Вміння підготувати проєктовані фінансові звіти і вибрати оптимальну фінансову стратегію на майбутнє є запорукою уникнення помилок у бізнесі, основою для управління фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства.

Висновки та перспективи подальших розвідок

В умовах складної фінансово-економічної ситуації в Україні, яка пов'язана з зовнішніми глобальними проблемами та внутрішньою складною соціально-економічною ситуацією, підприємствам необхідно вжити усіх можливих заходів щодо стабілізації фінансово-господарської діяльності. З цією метою доцільно рекомендувати:

- проводити постійний моніторинг та оперативний аналіз показників фінансового стану підприємства з урахуванням галузевих особливостей;
- удосконалити та стабілізувати фінансове та податкове законодавство;
- надати можливість використання пільгових кредитів для підприємств агропромислового сектору;

-
- удосконалювати інформаційно-методичне забезпечення аналізу та форми фінансової звітності, що дозволить підвищити аналітичні можливості та реальність оцінки майна;
 - адаптувати закордонні методики аналізу фінансового стану до практики господарювання суб'єктів національного господарства;
 - використовувати не тільки ретроспективний, а й перспективний аналіз фінансового стану на основі проєктованих (прогнозованих) форм фінансової звітності.

Список літератури

1. *Базилінська, О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчально-методичний посібник [Текст] / О. Я. Базилінська – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.*
2. *Донченко, Т. В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства [Текст] / Т. В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1. – Т. 1. – С. 23-27.*
3. *Негашев, Е. В. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций [Текст] / Е. В. Негашев, А. Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 2009. — 134 с.*
4. *Партин, Г. О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи [Текст] / Г. О. Партин – Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2010. – №10 – С. 276-279.*
5. *Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]: навч. посіб. – 2-ге видан., випр. . і доп. / Г. В. Савицька. – К., Знання, 2005. – 662 с.*
6. *Терещенко, О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств [Текст] : навч. посібник / О. О. Терещенко – К. : КНЕУ, 2003. – 544с*

References

1. *Bazilinska, O (2009). Financial Analysis: Theory and Practice. Kyiv: Center of educational literature.*
2. *Donchenko, T. (2010). Theoretical Foundations of financial stability mechanism for managing enterprise. Journal of Khmelnytsky National University.*
3. *Negashev, E. V., Sheremet, D. (2009). Methods of financial analysis of commercial organizations. Moscow: Finance and Statistics.*
4. *Partyn, G. (2010). Features of the main factors of influence on the financial stability of the company in the financial and economic crisis: Collection of scientific works of the National Forestry University of Ukraine.*
5. *Savitskaya, G. V. (2005). Economic analysis of the company. Kyiv: Knowledge*
6. *Tereshchenko, O. O. (2003). Financial reorganization and bankruptcy. Kyiv KNEU.*

Стаття надійшла до редакції 30.11.2014 р.